

Vynálezy a vynálezcovia

Jeden nápad, veľa jeho skúšania a testovania a možno vznikne vynález, ktorý doslova zmení chod sveta. Pozrime sa na niektorých slávnych (a aj menej slávnych) vynálezov z histórie a pustime sa do rozhovoru pomocou týchto zaujímavých faktov a otázok.

Trivia je vhodná ako skupinová vedomostno-zábavná aktivita, ktorá kombinuje zaujímavé fakty, hádanie a diskusiu. Cieľom nie je presná encyklopedická znalosť, ale podpora zvedavosti, pamäti a spoločného premýšľania.

Seniorom prezentujete/čítate krátke a zaujímavé tvrdenia alebo fakty o vynálezoch a vynálezcoch, ku ktorým účastníci reagujú – napríklad hádajú, či ide o pravdivú informáciu, dopĺňajú odpoveď alebo diskutujú o tom, k čomu vynález slúži, či ho poznajú, či ho vyskúšali a pod.. Aktivita tak prirodzene podporuje rozhovor a zapojenie celej skupiny.

Svetoví vynálezcovia:

Louis Pasteur bol vynálezcom vakcín a modernej pasterizácie. Učil tiež prírodné vedy vo Francúzsku. Netoleroval fajčenie a svojim študentom povedal, že ak ich prichytí pri fajčení, vylúči ich zo školy. Zo školy potom odišlo až 73 z 80 študentov!

Vedeli ste, že otvárač na konzervy bol vynájdený viac ako 40 rokov po vzniku konzervy? Ako asi dovedy všetky tie konzervy otvárali?

Thomas Edison bol veľmi plodný vynálezca. Keď zomrel, mal na konte viac ako 1 000 patentov. Jeden z nich bol na cigaru, ktorá mala horieť navždy. (Poznáte niektoré z jeho slávnejších vynálezov?)

Thomas Edison mal veľa patentov, ale muž menom Yoshira Nakamatsu ich má viac ako 3 300. Medzi jeho patenty patrí napríklad zdvihák na toaletné sedadlo, hudobná golfová palica alebo parochňa na sebaobranu!

Floyd Paxton bol v lietadle a chcel znovu zatvoriť sáčok s občerstvením, ktorý si priniesol. Kým lietadlo pristálo, prišiel na nápad na patent, ktorý používame dodnes: spona na vrecká s potravinami.

Nicholas McKay sa chystal sprevádzať študentov na stredoškolský ples, keď si všimol, že jeho oblek je pokrytý žmolkami. Vynález, ktorý vznikol z tejto skúsenosti? Valček na odstraňovanie žmolkov.

Robert Taylor prišiel s nápadom na tekuté mydlo v dávkovači s pumpičkou. Aby mu nikto neukradol nápad, kúpil približne 100 miliónov pumpičkových fliaš dostupných na trhu. Keď mal všetky fľaše a patent, zarobil asi 25 miliónov dolárov počas prvých 6 mesiacov.

Slovenskí vynálezcovia

Štefan Banič odišiel zo Slovenska do USA, kde pracoval ako baník. Ako svedok leteckej nehody začal vo voľnom čase vyrábať vlastný padák, ktorým v roku 1914 vyskočil z lietadla pred predstaviteľmi americkej armády, aby dokázal, že jeho vynález funguje - skok sa podaril a jeho vynález sa stal základom moderných padákov.

Jozef Murgaš bol síce kňaz, ale zároveň ho fascinovala technika a elektrina. Po odchode do USA začal experimentovať, a keďže bol aj talentovaný maliar, peniaze na svoje pokusy získaval aj predajom vlastných obrazov. Postupne vyvinul systém bezdrôtovej telegrafie, ktorý umožnil rýchlejšie posielanie správ na veľké vzdialenosti.

V časech, keď sa fotografia ešte len začínala rozvíjať, trvalo zhotovenie jednej fotografie veľmi dlho a ľudia museli dlho nehybne sedieť. Jozef Maximilián Petzval pomocou matematiky vypočítal nový typ objektívu, ktorý umožnil robiť fotografie oveľa rýchlejšie a ostrejšie. Vďaka jeho práci sa fotografovanie portrétov stalo jednoduchším a obľúbenejším.

Prednášky Aurala Stodolu - vynálezcu parných turbín - v švajčiarskom Zurichu boli také známe, že na ne chodil aj mladý Albert Einstein, ktorý si Aurela Stodolu veľmi vážil.

Tip pre personál:

Trivia o vynálezcoch a vynálezoch je vhodné kombinovať s reminiscenčnými otázkami, pretože sa vzájomne dopĺňajú. Trivia prináša zaujímavé fakty a podporuje zvedavosť, kým reminiscencia prepája tému s osobnými skúsenosťami seniorov.